

Prof. dr hab. Dariusz Kubinowski
Profesor nauk społecznych
Doktor habilitowany nauk humanistycznych
w zakresie pedagogiki – pedagogiki kultury
Uniwersytet Szczeciński
Wydział Humanistyczny
Instytut Pedagogiki

RECENZJA

rozprawy doktorskiej Mgr Agnieszki Dominiki Rutkowskiej-Sagaty
pod tytułem *Współczesne problemy kształcenia pedagogów tańca*
przygotowanej pod opieką promotora - Prof. dr hab. Krystyny Pankowskiej
i promotora pomocniczego – Dr Barbary Kwiatkowskiej-Tybulewicz

Rozprawa doktorska Mgr Agnieszki Dominiki Rutkowskiej-Sagaty stanowi obszerne krytyczne studium teoretyczno-empiryczne na temat aktualnej sytuacji kształcenia pedagogów tańca w Polsce, lokujące się na pograniczu pedeutologii, dydaktyki i pedagogiki sztuki, z odniesieniami historycznymi, porównawczymi i interdyscyplinarnymi. Badania naukowe na ten temat podejmowane były u nas dotąd bardzo rzadko i stosunkowo dawno, stąd należy docenić starania Autorki o ich aktualizację i podjęcie próby całościowego oglądu. Doktorantka jest tancerką, absolwentką Ogólnokształcącej Szkoły Baletowej w Warszawie i pedagogiki baletowej w Uniwersytecie Muzycznym im. Fryderyka Chopina w Warszawie oraz zaangażowaną reprezentantką środowiska tanecznego, zatem wydatnie mogła wykorzystać własne doświadczenie źródłowe w projektowaniu, realizowaniu i prezentowaniu wyników swoich badań oraz wniosków dla praktyki kształcenia pedagogów tańca w naszym kraju.

Praca ma strukturę typową dla rozpraw opartych na badaniach empirycznych realizowanych na gruncie nauk pedagogicznych. Składa się ze wstępu, trzech rozdziałów zawierających przegląd wybranych zagadnień teoretycznych w oparciu o celowo dobraną literaturę przedmiotu, rozdziału poświęconego prezentacji podstaw metodologicznych badań własnych, najbardziej obszernego rozdziału obejmującego szczegółową analizę i interpretację wyników przeprowadzonych badań, osobnego rozdziału z wnioskami z badań i propozycjami zmian systemowych, zakończenia, bibliografii, spisu tabel i wykresów oraz płyty CD jako aneksu do

zasadniczego tekstu, z kopiami wybranych dokumentów pozyskiwanych w trakcie badań. Łącznie rozprawa liczy 380 stron znormalizowanego tekstu.

We wstępie swojej dysertacji Mgr A. D. Rutkowska-Sagata formułuje zasadną i nie-stety ciągle aktualną tezę generalną, pisząc: „Taniec (...) nie zajmuje należnego mu miejsca w pedagogicznej teorii wychowania estetycznego” (s. 7). Dodaje przy tym, że nieliczne są i przeważnie nieaktualne opracowania dotyczące kształcenia tanecznego w naszym kraju, a „szkolnictwo artystyczne w zakresie tańca zmaga się ze swoistymi problemami” (s. 7). Zatem już od pierwszych stron rozprawy Autorka ujawnia i przekonująco uzasadnia swoje krytyczne podejście do podjętych kwestii, co znajduje pełne odzwierciedlenie w całym opracowaniu. Odbieram to jako przejaw troski o jakość i przyszłość kształcenia pedagogów tańca, ich funkcjonowania zawodowego oraz edukacji tanecznej w ogólności w naszym kraju. Doktorantka stawia sobie więc ambitny cel identyfikacji aktualnych problemów kształcenia pedagogów tańca w Polsce, ich krytycznej interpretacji oraz sformułowania konstruktywnej propozycji kluczowych elementów programu naprawczego systemu szkolnictwa tanecznego. Już na wstępie stwierdzam, że udało się ten cel zasadniczo zrealizować, co zostało odzwierciedlone w recenzowanej rozprawie doktorskiej.

W tytule dysertacji Autorka użyła słowa „problemy”, co może rodzić kontrowersje w pracy naukowej opartej na badaniach empirycznych, w których kluczowe znaczenie ma między innymi poprawne sformułowanie tytułu pracy, określenie przedmiotu badań i konstruowanie problematyki badawczej. W tym wypadku okazuje się, że przedmiotem badań są problemy kształcenia pedagogów tańca (s. 162), a główny problem badawczy dotyczy analogicznie problemów kształcenia pedagogów tańca (s. 163). Mamy zatem z jednej strony do czynienia z problemem badawczym pojmowanym jako pytanie, na które poszukujemy odpowiedzi na drodze badań naukowych¹, a z drugiej z problemem praktycznym jako zagadnieniem stwarzającym trudności, kwestią sporną, sprawą do rozwiązania, pewnym kłopotem². Autorka przy doprecyzowaniu istoty przedmiotu swoich badań przedstawiła listę wyjściową takich problemów w odniesieniu do czterech grup zagadnień, a mianowicie dotyczących: kandydatów do ogólnokształcących szkół baletowych, organizacji szkolnictwa, zawodu tancerza i zawodu pedagoga tańca. Ukierunkowało to projektowanie struktury problematyki szczegółowej i poszukiwania empiryczno-analityczne. Wykaz tych zagadnień wyraźnie wskazuje, że miała tu na myśli określone dylematy, kwestie sporne, wyzwania do rozwiązania, niepra-

---

¹ M. Łobocki, *Wprowadzenie do metodologii badań pedagogicznych*, Impuls, Kraków 2003, s. 109-110.

² W. Kopaliński, *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych z almanachem*, Muza, Warszawa 1999, s. 406-407.

widłowości itd. Analogiczne rozumienie kategorii „problemy” występuje w ciągu całego wywodu i przede wszystkim w treści rozdziału końcowego. Można wobec tego stwierdzić, że Autorka rzeczywiście badała realne problemy praktyczne, które wymagają – Jej zdaniem – działań naprawczych. Zidentyfikowanie tych problemów, ich krytyczno-konstruktywną interpretację, zaproponowanie zmian systemowych uważam za istotne dokonanie Doktorantki, dzięki posłużeniu się przez Nią w badaniach trzema wymiarami perspektywy pedagogicznej (rozpoznanie zjawiska, wartościowanie humanistyczne, potencjalność zmiany³).

W tym miejscu pragnę zgłosić dwie uwagi zasadnicze pod adresem sformułowania tytułu pracy i skonstruowania problematyki badawczej. Ponieważ Autorka zajmuje się systemem kształcenia pedagogów tańca w Polsce, powinno to – moim zdaniem – zostać ujęte w tytule rozprawy, zwłaszcza że badania obejmują rzeczywiście cały kraj. Problem główny został sformułowany następująco: „Jakie są i na czym polegają współczesne problemy kształcenia pedagogów sztuki na przykładzie pedagogów tańca oraz jakie są i na czym polegają współczesne problemy pedagogów tańca w praktyce zawodowej wynikające z ich przygotowania do pracy?”. Tytuł rozdziału 5. brzmi: „Współczesne problemy kształcenia i pracy zawodowej pedagogów tańca”. Oznacza to, że zarówno problem główny (*de facto* złożony z dwóch) oraz tytuł rozdziału poświęconego prezentacji wyników badań zostały określone znacznie szerzej aniżeli tytuł całej dysertacji, skupiony na problemach kształcenia. Rozumiem, że kształcenie jest powiązane ze specyfiką pracy zawodowej, ale wobec powyższego powinno to być odzwierciedlone w tytule rozprawy. Jednak szczegółowe problemy badawcze i treść rozdziału 5. wyraźnie koncentrują się na problemach kształcenia. Potwierdza to brak ścisłej koherencji.

Pierwsze trzy rozdziały zatytułowane zostały następująco: 1) *Taniec - sztuka - wychowanie*; 2) *Taniec we współczesnej edukacji artystycznej w Polsce*; 3) *Pedagog sztuki w świetle założeń współczesnej pedeutologii*. Struktura tych rozdziałów oraz przedstawione w nich treści ściśle korespondują z tematyką całej rozprawy, zagadnienia szczegółowe zostały omówione kompetentnie na podstawie adekwatnie dobranej literatury przedmiotu, zarówno z zakresu wiedzy o tańcu, jak i pedagogiki sztuki oraz pedeutologii. Jednak w niewielkim stopniu Autorka korzysta z literatury obcojęzycznej. We wszystkich tych rozdziałach występują obszerne fragmenty zawierające rys historyczny tańca, albo szkolnictwa tanecznego, szerzej artystycznego, albo działalności nauczycieli tańca, oprócz zasadniczych części dotyczących aktualnej sytuacji w naszym kraju na tle porównawczym. Na wyróżnienie zasługuje

---

³ D. Kubinowski, *Wychowanie i jego konteksty w perspektywie pozapedagogicznej i pedagogicznej*, [w:] *Konceptualizacje przedmiotu badań pedagogiki*, red. K. Rubacha, Impuls, Kraków 2008, s. 51.

tu opracowanie zamieszczone w rozdziale drugim, w którym znalazły się charakterystyki kształcenia artystycznego (szkoły muzyczne, plastyczne, sztuki cyrkowej, dla bibliotekarzy i animatorów kultury) na poziomie podstawowym, średnim i wyższym w Polsce; rys historyczny i opis aktualnego stanu szkolnictwa tanecznego w naszym kraju oraz jego analiza porównawcza z systemami szkolnictwa tanecznego w różnych krajach świata, a także omówienie stanu dotychczasowych badań nad szkolnictwem tanecznym w Polsce. W rozdziale trzecim z kolei za cenne uznaję zwrócenie uwagi na świadomość emancypacyjną pedagogów sztuki. Zostało to wydatnie wykorzystane przez Autorkę w analizie krytycznej aktualnej sytuacji szkolnictwa tanecznego i kształcenia pedagogów tańca oraz formułowaniu propozycji zmian systemowych.

W odniesieniu do pierwszych trzech rozdziałów rozprawy sformułować muszę także istotne uwagi krytyczne. Autorka ubolewa nad niewielką liczbą polskich publikacji naukowych na temat tańca, a nie odwołuje się w ogóle do artykułów naukowych zamieszczanych na łamach rocznika choreologicznego „Studia Choreologica”⁴ (w tym dotyczących edukacji tanecznej i pedagogiki tańca), wydawanego od 1999 roku przez Fundację - Instytut Choreologii w Poznaniu założoną przez Profesora Roderyka Langego (nieżyjącego już polskiego choreologa światowej sławy), a od 2010 roku przez Polskie Forum Choreologiczne (ogólnopolskie towarzystwo naukowe skupiające badaczy tańca)⁵. Ubolewając nad niewielką liczbą szkoleń dla pedagogów tańca, Autorka nie zauważa także znaczącej, wieloletniej działalności naukowej i dydaktycznej Instytutu Choreologii w Poznaniu, między innymi w formie warsztatów choreologicznych z udziałem wielu pedagogów tańca⁶. Rozdziały te mają charakter opracowań przeglądowych, jednak wielokrotnie występują w nich kilkustronicowe fragmenty, w których wszystkie akapity zakończone są przypisem-odsyłaczem ciągle do tej samej publikacji (np. ss. 85-92, 107-110). Na stronie 19. (a także w rozdziale 5. na stronie 202.) pojawia się przy tytule podrozdziału adnotacja, że dany fragment był już wcześniej publikowany przez Autorkę. Świadczy to o rzetelności Doktorantki, ale jednocześnie wskazuje, że rozprawa doktorska zawiera przedruki, co – jak się wydaje – nie było potrzebne. W całej rozprawie Autorka zamiennie i synonimicznie stosuje określenia: „nauczyciel tańca” i „pedagog tańca”, co szczególnie razi w rozdziale trzecim o nastawieniu pedeutologicznym. Wypada więc przypomnieć, że każdy nauczyciel to pedagog, ale nie każdy pedagog to nauczyciel. W całej dysertacji, a szczególnie w pierwszych trzech rozdziałach, Doktorantka stosuje następującą ogólną

---

⁴ „Studia Choreologica” t. I-XIX (1999-2018).

⁵ www.pfch.choreologia.org.pl

⁶ www.instytut.choreologia.org.pl

zasadę sporządzania przypisów: w przypadku dosłownych cytatów podaje numery stron, a w przypadku parafrazowania już ich nie podaje, co znacząco utrudnia korzystanie z takiego opracowania i ogranicza możliwości sprawdzenia w źródle rzetelności streszczeń. Ten element warsztatu naukowego Doktorantki wymaga zasadniczej korekty w przyszłości.

Tytuł rozdziału czwartego został sformułowany następująco: *Założenia metodologiczne i przedmiot badań*. Jest to zdecydowanie zbyt wąski zakres w stosunku do rzeczywistej jego zawartości, w której znalazły się charakterystyki przedmiotu, celu i problematyki badań, metod, technik i narzędzi badawczych, terenu badań i badanej grupy oraz procedury gromadzenia i analizowania danych. Adekwatny wobec tego może być następujący tytuł: *Podstawy metodologiczne badań własnych*. Na temat przedmiotu, celu i problematyki badań wypowiedziałem się we wcześniejszych fragmentach niniejszej recenzji. Jeśli chodzi o metodykę badań empirycznych Doktorantki, to obejmuje ona na etapie gromadzenia danych posłużenie się: wywiadami indywidualnymi nieustrukturyzowanymi z czynnymi zawodowo pedagogami tańca, wywiadami indywidualnymi ustrukturyzowanymi z dyrektorami szkół, wywiadami grupowymi ustrukturyzowanymi z uczniami ostatnich klas ogólnokształcących szkół baletowych oraz analizą dokumentów, a na etapie analizowania danych posłużenie się: analizą metadanych, transkrypcją wywiadów, analizą treści i elementami metodologii teorii ugruntowanej. Autorka szczegółowo opisała poszczególne techniki i narzędzia badawcze oraz rodzaje analizowanych dokumentów, dodatkowo zamieszczając na płycie CD kopie korespondencji prowadzonej w toku pozyskiwania materiału oraz wybranych dokumentów. Przedstawiła także podstawowe ale wystarczające informacje o przebiegu i trudnościach w pracy terenowej. Interesujące i zarazem niepokojące są uzasadnienia odmowy uczestnictwa w badaniach ze strony niektórych podmiotów kształcących tancerzy czy pedagogów tańca. Ostatecznie dobór przypadków można uznać za reprezentatywny w celu przeprowadzenia badań nad systemem szkolnictwa tanecznego w Polsce. Jak na pojedynczego badacza, zakres zebranego i przeanalizowanego materiału empirycznego uznać należy za obszerny, zarówno jeśli chodzi o zasób zgromadzonych dokumentów, jak i przeprowadzonych wywiadów. Pozwolił on na rozwiązanie sformułowanych problemów badawczych. Zastanawiam się jednocześnie, czy analiza stereotypów „dobrego pedagoga tańca” w wybranych tekstach kultury popularnej była potrzebna, zwłaszcza że Autorka nie przedstawiła w tym wypadku zastosowanej przez siebie metody ich analizy.

W odniesieniu do treści rozdziału czwartego również zgłaszam kilka uwag krytycznych, poza sformułowaniami jego tytułu i tytułu podrozdziału 4.4. (proponuję jego zmianę na – *Procedura gromadzenia i analizowania danych empirycznych*). W kilku miejscach pojawia-

ją się deklaracje co do celu badań. Na stronie 161. jest to: „przeprowadzenie krytycznej analizy współczesnego kształcenia pedagogów tańca w Polsce”, a na stronie 163.: „krytyczna analiza systemu kształcenia pedagogów tańca w Polsce, uwzględniająca zarówno zagadnienia i problemy związane z organizacją, podstawami prawnymi i programowymi oraz metodyką pracy artystycznej, jak i pozaszkolne aspekty pracy pedagogicznej związanej z nauczaniem tańca”. Natomiast we wstępie pracy na stronach 10-11 pojawia się zapis: „Celem pracy jest zaś próba odpowiedzi na pytania: Jak aktualnie wygląda system szkolnictwa tanecznego? Czy wpisuje się w założenia teorii wychowania estetycznego? Czy kształcenie pedagogów tańca podąża ścieżkami wytyczonymi przez współczesną myśl pedeutologiczną? Jakie są motywacje podejmowania przez artystów działalności dydaktycznej?”. Niezbędne jest wobec tego jednoznaczne wyartykułowanie w całej pracy celu czy celów przeprowadzonych badań. Mimo że Doktorantka zadeklarowała, że posłużyła się różnego rodzaju wywiadami w ramach orientacji jakościowej, to wielokrotnie i konsekwentnie używa w rozdziale czwartym i piątym określeń typu „ankietowani” czy „dane ankietowe”. Z opisu metodyki przeprowadzonych badań nie wynika, że Doktorantka stosowała ankietę, zatem określenie to nie powinno się pojawiać, zwłaszcza że były to wyraźnie badania jakościowe. Autorka zadeklarowała, że stosowała metodologię teorii ugruntowanej w wersji konstruktywistycznej, zdawkowo opisując na stronie 175., na czym to polegało. Szkoda, że oprócz kopii dokumentów nie zamieściła na płycie CD choćby przykładowych zestawień analitycznych potwierdzających kolejne kroki zrealizowanej analizy od transkrypcji, poprzez etykietowanie, kodowanie, kategoryzowanie i wyłonienie kluczowych konceptów. Pozwoliłoby to na ocenę faktycznego wykorzystania przez Nią elementów metodologii teorii ugruntowanej. Jedną z zastosowanych technik badawczych był wywiad grupowy z uczniami. Jednak w dysertacji znajdujemy jedynie zdawkowe informacje na temat ich realizacji w praktyce. Ponadto w rozdziale piątym pojawiają się cytaty z transkrypcji tych wywiadów podpisywane grupowo, na przykład - „uczniowie nr 3” (s. 306). Jest to błąd, gdyż cytat stanowi dokumentację wypowiedzi pojedynczego ucznia z danej grupy a nie ich wszystkich. Na stronach 172-173 zamieszczone zostały wykazy pytań do wywiadów z dyrektorami i uczniami, opracowane przez Autorkę. Niektóre z nich rozpoczynają się od słowa „czy” (a tu możliwa jest tylko odpowiedź – tak lub nie), różna jest też wartość poznawcza poszczególnych pytań. Zakładam – zgodnie z deklaracją Doktorantki – że były to jedynie dyspozycje do wywiadów odpowiednio przeformułowywane i rozwijane w ich trakcie w zależności o przebiegu konkretnych rozmów. Szkoda, że na płycie CD nie znalazły się również przykładowe transkrypcje wybranych wywiadów, co pozwoliłoby na lepsze poznanie warsztatu badawczego Doktorantki w zakresie stosowania strategii jakościowych.

Rozdział piąty dysertacji zawiera szczegółową analizę i interpretację wyników badań przeprowadzonych przez Doktorantkę. Jego struktura zasadniczo odpowiada strukturze szczegółowej problematyki badawczej w ujęciu systemowym. Poszczególne zagadnienia omawiane są z wykorzystaniem adekwatnych danych empirycznych zgromadzonych przez Doktorantkę w odniesieniu do kolejnych problemów szczegółowych. Dodatkowo Autorka wykorzystuje dostępne bądź pozyskane opracowania w postaci raportów z badań przeprowadzonych przez innych autorów na temat kształcenia pedagogów tańca czy szkolnictwa tanecznego. Znajdujemy zatem w tym rozdziale treści dotyczące organizacji systemu kształcenia pedagogów tańca, w tym typów szkół, ich kadry zarządzającej, kwalifikacji i kryteriów oceny nauczycieli przedmiotów artystycznych, sprawowania nadzoru pedagogicznego, na podstawie obowiązujących uregulowań prawnych. Kolejno poznajemy działalność Centrum Edukacji Artystycznej w kontekście ogólnokształcących szkół baletowych, na podstawie wystąpień pokontrolnych, wyników ewaluacji zewnętrznej, opinii uczniów, rezultatów badań efektywności nauczania, wydawanych publikacji. Podrozdział trzeci poświęcony został analizie kategorii „dobry pedagog tańca” w opisach efektów kształcenia, w wypowiedziach nauczycieli i uczniów udzielonych w trakcie przeprowadzonych wywiadów oraz w przekazach wybranych tekstów kulturowych. Kolejny podrozdział obejmuje analizę podstaw programowych kształcenia pedagogów tańca w relacji do ich przygotowania ogólnopedagogicznego i zawodowego, na podstawie uregulowań prawnych i programu studiów z zakresu pedagogiki baletowej w UMFC, charakterystykę nauczycieli tańca pracujących w ogólnokształcących szkołach baletowych w oparciu o pozyskane dokumenty, opinie nauczycieli i dyrektorów uczestniczących w wywiadach, interpretację ocen Polskiej Komisji Akredytacyjnej na podstawie dostępnych raportów oraz ogólne porównanie z programem studiów z zakresu pedagogiki tańca realizowanych w Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi. Podrozdział piąty z kolei zawiera analizę kwalifikacji i kompetencji nauczycieli tańca (zakładanych i rzeczywistych) na podstawie danych z wywiadów z dyrektorami, nauczycielami i uczniami. Podrozdział szósty skupia się na zestawieniu celów edukacyjnych deklarowanych przez pedagogów tańca z założeniami wychowania do tańca i przez taniec, ponownie na podstawie danych z wywiadów.

W ciągu wywodu analitycznego Doktorantka konsekwentnie i owocnie połączyła trójwymiarową interpretację (z punktu widzenia uczestników badań, z perspektywy własnej oraz odniesień do literatury przedmiotu) z podejściem krytyczno-konstruktywnym w stosunku do poszczególnych komponentów systemu kształcenia pedagogów tańca w Polsce. Konsekwencja ta doprowadziła do zidentyfikowania, dookreślenia i szerszego wyartykułowania

oraz uzasadnienia kluczowych problemów tego kształcenia. Zostały one wyróżnione w poszczególnych podrozdziałach, a następnie syntetycznie zebrane i wyeksponowane w rozdziale szóstym w połączeniu z racjonalnymi, innowacyjnymi propozycjami zmian, które mogłyby zniwelować negatywne konsekwencje tych problemów w przyszłości. Doktorantka zwraca między innymi uwagę na naglące potrzeby zmiany przestarzałego modelu szkolnictwa baletowego, odejścia od dominacji technik baletowych na rzecz różnorodności tanecznej ze szczególnym naciskiem na taniec współczesny, zmiany wizerunku baletu i niskiego prestiżu zawodu tancerza, a także zasad rekrutacji do szkół. Zasadniczej modyfikacji wymagają – zdaniem Autorki – programy kształcenia tancerzy i pedagogów tańca, warunki lokalowe i system administrowania, także na etapie studiów wyższych. Doktorantka przywołuje tu zagraniczne wzorce oraz przedstawia propozycje własne takich zmian, zwracając uwagę także na potrzeby nowych rozwiązań systemowych dotyczących sytuacji zawodowej tancerzy oraz ich perspektywy emerytalnej, a także efektywniejsze wspomaganie rozwoju działalności publikacyjnej, dydaktycznej i naukowej w zakresie tańca. Jest to konstruktywna propozycja całościowa, systemowa postulowanej reformy, przygotowana w oparciu o szczegółową analizę i krytyczną interpretację wyników przeprowadzonych badań.

Doktorantka potwierdziła posiadanie kompetencji naukowych niezbędnych do interpretacji aktów prawnych i dokumentów dydaktycznych, tworzenia reprezentacji statystycznych w postaci wykresów, umiejętnego dobierania egzemplifikacji z materiału narracyjnego, tworzenia sugestywnych, tabelarycznych zestawień porównawczych (m.in. efektów kształcenia pedagogów tańca w UMFC oraz pedagogów w UJ), krytyki publikacji specjalistycznych, korzystania z różnych źródeł danych (pierwotnych i wtórnych), kondensowania rozproszonego jakościowego materiału empirycznego. W rozdziale tym wystąpiły nieliczne błędy techniczne w konstruowaniu tabel i zestawień, poza kilkoma innymi wymienionymi przeze mnie we wcześniejszych fragmentach niniejszej recenzji. Całość przekonuje, że Doktorantka dobrze opanowała umiejętności warsztatu badawczego w zakresie wykorzystywanych metod i technik badań społecznych.

Strona formalna pracy, w tym język wywodu, nie budzi zasadniczo wątpliwości. Doktorantka skonstruowała cały tekst z wyraźną dbałością o kulturę języka polskiego. Jednak niezbędne jest jeszcze zwrócenie uwagi na konstrukcję bibliografii, w której osobno potraktowała ona wyłącznie akty prawne, mieszając ze sobą publikacje naukowe i materiały źródłowe, które również powinny zostać wydzielone. Noty bibliograficzne zostały opracowane kompletnie i zgodnie z wybranym systemem. Błędy literowe i edytorskie są w całym opracowaniu incydentalne.

* * *

Rozprawa doktorska Mgr Agnieszki D. Rutkowskiej-Sagaty zatytułowana *Współczesne problemy kształcenia pedagogów tańca* stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Kandydatki w zakresie pedagogiki jako dyscypliny naukowej oraz potwierdza nabycie przez Nią umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Spełnia tym samym wymagania art. 13 ust. 1 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2016 r., poz. 882, 1311). Wnioskuje zatem o dopuszczenie Autorki do dalszego toku przewodu doktorskiego.

Daniam Kubinowski

Szczecin, dn. 29 kwietnia 2019 roku